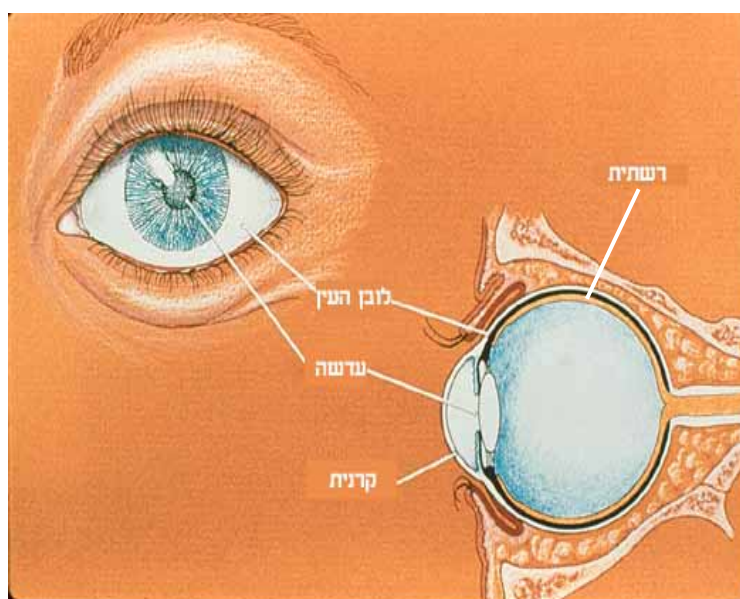

ניתוח השתלת קרנית Penetrating Keratoplasty

ד"ר אור קיזרמן – מחלקת עיניים

מהי קרנית?

הקרנית הינה חלון שקוף בקדמת העין ותפקידה לרכז את קרני האור ולמקדן על הרשתית. הרשתית הינה רקמה עצבית המעבירה את התמונה הנוצרת ע"י קרני האור למוח.

מה קורה כשהקרנית חולה?

קרנית חולה היא קרנית בצקתית או מצולקת ולא שקופה. קרני האור העוברות דרך קרנית חולה מתעוותות ונוצרת תמונה מעוותת ומטושטשת על הרשתית. לעתים, כאשר לא ניתן לשפר את חדות הראייה באמצעות תיקון אופטי, משקפיים או עדשות מגע, או על ידי טיפול תרופתי, יש צורך בהשתלת קרנית.

מהי השתלת קרנית?

בניתוח השתלת קרנית מוחלפת מרבית הקרנית החולה בקרנית בריאה שנלקחה מתורם נפטר.

מתי יש צורך בהשתלת קרנית?

השתלת קרנית מתבצעת במקרים בהם הקרנית עכורה או מעוותת ולא מאפשרת העברת קרני האור ומיקודן כנדרש, על אף השימוש במשקפיים או עדשות מגע.

מה הן מחלות הקרנית הנפוצות בהן נדרשת השתלת קרנית ?

- 1 . פגיעה בקרנית אחרי ניתוח עיניים קודם כגון קאטארקט (Cataract, ירוד)
- 2 . קרטוקונוס (Keratoconus) - מצב בו הקרנית מקבלת צורת חרוט (קונוס)
- 3 . מחלות קרנית תורשתיות המתאפיינות בעכירות בקרנית
- 4 . צלקות לאחר זיהומים, בעיקר מנגיף ההרפס
- 5 . דחייה לאחר השתלת קרנית קודמת
- 6 . צלקות אחרי פציעות בקרנית
- 7 . כוויות

מה קורה כאשר הרופא מחליט שאתה זקוק להשתלת קרנית ?

הרופא רושם אותך ברשימת ההמתנה לתרומת קרנית. הקרנית נלקחת מתורם שנפטר, כמובן בהסכמת משפחת הנפטר או בהסכמת התורם בעודו בחיים.
איכות של כל קרנית המיועדת להשתלה נבדקת ביסודיות ובנוסף נבדקת דגימת דם מהתורם לאיתור מחלות זיהומיות כמו איידס ודלקת כבד נגיפית.

מה עליך לעשות כשתקבל הודעה שנמצאה עבורך קרנית מתאימה ?

קרנית להשתלה נלקחת תוך מספר שעות מפטירת תורם ויכולה להישמר ימים ספורים בלבד עד לניתוח. לכן, ההודעה על הניתוח במקרים של השתלת קרנית באה בהתראה קצרה מאוד. במקרה זה תתבקש להגיע לאשפוז תוך פחות מ- 24 שעות.

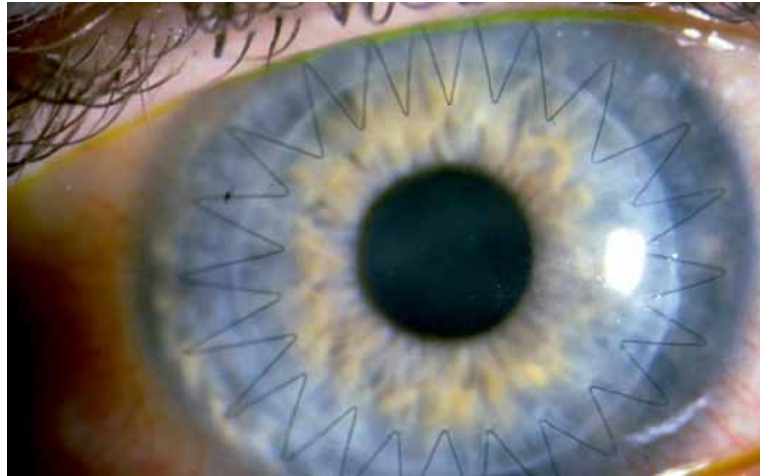
מה עליך להביא עמך ?

- ❖ תעודת זהות
- ❖ ציוד אישי
- ❖ רשימת התרופות שהינך נוטל דרך קבע
- ❖ תוצאות בדיקות כלליות מקופת החולים (בדיקות דם, א.ק.ג.), אם נמצאות ברשותך
- ❖ מכתב מפורט מרופא המשפחה לגבי המחלות שלך והתרופות שהינך נוטל, אם נמצא ברשותך

רצוי להיערך לחופשת מחלה של שבועיים לאחר הניתוח.

כיצד מתבצעת השתלת קרנית ?

הניתוח מתבצע תחת מיקרוסקופ. החלק המרכזי הפגוע של הקרנית מוחלף באותו חלק מקרנית שקופה ובריאה. הקרנית המושתלת מוצמדת למקומה באמצעות תפרים אותם מוציאים בין חודשים לשנים לאחר הניתוח. צבע עיניך לא ישתנה בעקבות השתלת הקרנית.

הגדלה גדולה של עין לאחר השתלת קרנית מוצלחת. בניתוח הוסרה הקרנית החולה במרכז והשתל מחובר למקומו עם תפר עדין ממושך.

באיזו הרדמה מתבצע הניתוח ?

קיימות שתי אפשרויות:

1. **הרדמה מקומית** – במקרה זה תקבל במחלקה זריקה או כדור לטשטוש ובחדר ניתוח תקבל זריקה להרדמה מקומית ליד העין.
2. **הרדמה כללית** – במקרה זה תיבדק בערב הניתוח ע"י רופא מרדים וביום הניתוח תקבל במחלקה זריקה או כדור לטשטוש לפני ההרדמה הכללית.

מה משך הניתוח ?

בהרדמה מקומית - כשעה וחצי
בהרדמה מלאה – כשעתיים

כיצד תתנהג במחלקה אחרי הניתוח ?

בסיום הניתוח יחבוש הרופא את העין המנותחת בפד ומגן פלסטי.

- ❖ **ניידות:** אינך מוגבל בתנועה ומותר לך לקום מהמיטה.
- ❖ **טיפול מונע זיהום ודחייה של השתל:** תקבל תרופות וטיפות עיניים למניעת זיהום ודחייה של השתל.
- ❖ **טיפול תרופתי:** תקבל את התרופות הקבועות שלך בהתאם להוראות הרופא.
- ❖ **כלכלה** - מותר לך לאכול ולשתות.
- ❖ **טיפול בכאב** - במידה ותחוש כאב תוכל לבקש מהאחות תרופה לשיכור כאב.
- ❖ **בחילה והקאה**- תופעות אלו ייתכנו לאחר ניתוח שנעשה בהרדמה כללית. עליך לדווח לאחות ותקבל תרופות להקלה על הבחילה וההקאה.
- ❖ **רחצה** – מותר לך להתקלח אך אסור להרטיב את העין במשך הימים הראשונים שלאחר הניתוח (על פי הנחיות הרופא המנתח).

מה משך האשפוז בביה"ח ?

האשפוז נמשך יומיים עד שלושה ימים, בהתאם להוראות הרופא.

מהם הסיבוכים האפשריים לאחר הניתוח ?

1. עלייה בלחץ התוך עיני.
2. זיהום.
3. דחיית שתל הקרנית: דחייה של השתל מתרחשת לרוב, במהלך השנה הראשונה לאחר ההשתלה. הסיכון לדחייה פוחת ככל שהזמן חולף. עם זאת, דחייה עשויה להתרחש בכל זמן לאחר הניתוח, גם כעבור מספר שנים. סימני דחיית שתל הם עכירות הקרנית וירידה ניכרת בחדות הראייה, רגישות לאור, אודם, אי נוחות מתמשכת וכאבים בעין. סימנים אלה מחייבים פנייה דחופה לרופא עיניים!
4. עיוות ואי סדירות של הקרנית המושתלת.
רוב הסיבוכים האלה ניתנים לטיפול ובחלקם הגדול חדות הראייה משתפרת לאחר טיפול.

הנחיות בשחרור

בשחרור מהמחלקה תקבל מכתב מסכם מהרופא המטפל כולל מרשם לטיפות עיניים.

ביקורת רפואית

עם שחרור, תקבל תור לביקורת רפואית כשבוע לאחר הניתוח במרפאת העיניים של בית החולים. בהמשך, תוזמן לבדיקות תקופות בתום חודש וכל מספר חודשים במהלך השנה הראשונה לאחר הניתוח, ואחריכן בדיקה כל חצי שנה.

טיפול בכאב

במידה ותחוש כאב באזור הניתוח תוכל ליטול תרופות משככות כאב בהתאם להמלצות הרופא המטפל.

הפרשה מהעין

בימים הראשונים לאחר הניתוח תיתכן הפרשה קלה מהעין. נקה אותה עם צמר גפן נקי ספוג במים סטריליים. נקה את העין מהזווית הפנימית של העין כלפי חוץ. בכל פעם יש להשתמש בצמר גפן חדש.

טיפות עיניים

- ❖ טיפות העיניים ניתנות בדרך כלל לתקופה של כ – 6 חודשים עד שנה לאחר הניתוח. עליך להזליף טיפות עיניים בהתאם להנחיות הרופא המטפל. חשוב שתקפיד לשים את הטיפות בזמן. הדבר חיוני כדי לשמור על שקיפות הקרנית ולמנוע סכנת דחיית השתל.
- ❖ הקפד ליטול את הטיפול התרופתי שהרופא המליץ עליו.
- ❖ אסור להפסיק או לשנות את הטיפול מבלי להיוועץ ברופא המטפל .

מניעת זיהום

קרנית מושתלת חשופה לזיהום במידה רבה יותר מקרנית רגילה. עליך להימנע משהייה בסביבה מזוהמת, כגון שחייה בים, במשך שלושה חודשים לאחר הניתוח ולהקפיד על היגיינה אישית.

הגנה על העין

- ❖ עליך להרכיב במשך היום משקפיים להגנה על העין ובמשך הלילה לישון עם מגן (שיסופק לך במחלקה) במשך שלושת השבועות הראשונים שלאחר הניתוח.
- ❖ אין להתאמץ בעבודה קשה.
- ❖ הימנע מפעילות ספורטיבית כמו שחייה או כל פעילות ספורטיבית אחרת בה עלולה להיגרם חבלה לעין המנותחת. היוועץ ברופא שלך.
- ❖ היזהר ממכה ישירה לעין, לדוגמא בעת חיבוק של ילד או חית מחמד.

הוצאת תפרים

בחלק מניתוחי הקרנית מוציאים תפרים מספר חודשים עד שנה לאחר הניתוח. הדבר נתון לשיקול הרופא המטפל.

טיפים להזלפה נכונה של טיפות עיניים

- ככלל, אין להשתמש בטיפות עיניים ישנות שנמצאות בבית מחשש לזיהום.
1. רחץ ידיים במים וסבון (רצוי נוזלי), לפני הזלפת הטיפות ואחריה.
  2. התבונן כלפי מעלה, אל התקרה, להפחתת המצמוץ.
  3. משוך ביד אחת את העפעף התחתון כלפי מטה.
  4. הזלף את הטיפות לחלק הפנימי של העין (החלק הקרוב לאף).
  5. סגור את העין ונגב אותה בעזרת צמר גפן, מהזווית הפנימית של העין כלפי חוץ. השלך את צמר הגפן לאשפה. אין לעשות שימוש חוזר באותו צמר גפן או להשתמש בו לעין השנייה. אם ישנם מספר סוגים של טיפות עיניים, המתן כ- 5 דקות בין הזלפה להזלפה.
  6. אחסן את טיפות העיניים בהתאם להוראות היצרן המופיעות בעלון המצורף לתרופה והרחק מהישג ידם של ילדים.

כיצד אפשר לדעת שהשתלה הצליחה ?

זמן החלמת הקרנית לאחר ההשתלה הינו ארוך במיוחד. מסיבה זו הראייה לאחר הניתוח משתנה לעתים קרובות. ניתן לשפר את הראייה ע"י משקפים או עדשות מגע, אולם שימוש באמצעים אלה יעשה רק חודשים לאחר הניתוח כאשר קיימת רמה סבירה של ריפוי. במרבית המקרים המנותח יראה טוב בעזרת משקפיים ורק במקרים מועטים יהיה צורך בעדשות מגע. בכל מקרה, יש לצפות לראייה טובה רק כשנה לאחר הניתוח, אם כי בחלק מן המקרים הראייה מגיעה למיטבה קודם לכן.

מתי עליך לפנות לעזרה רפואית מידית ?

חיוני שתהיה מודע לסכנת הזיהום ו/או לסימני הדחייה האפשריים. אם תחוש אחד או יותר מהסימנים המתוארים בהמשך עליך להגיע מייד לבית החולים וליידע את הרופא המטפל על כך. אבחון וטיפול מהירים בדחייה או בזיהום מגדילים את הסיכוי להצלחת השתלה. הסימנים הם :

- ❖ ירידה בראייה
- ❖ אודם פתאומי בעין
- ❖ כאב פתאומי בעין
- ❖ הפרשה מרובה בעין

בכל שאלה ניתן לפנות למחלקת עיניים בטלפון 08 - 6745722